

Kristýna Novotná: Je zásah plastického chirurga prostředkem ke zlepšení kvality života?

Posudek oponenta bakalářské práce

Oponent: Tomáš Samek, Ph.D.

Bakalářská práce Kristýny Novotné zkoumá hodnotový svět mužů, kteří se rozhodnou podstoupit operaci estetické chirurgie: studentka formuluje trojici vzájemně spjatých výzkumných otázek: 1. Jaký zákrok je nejčastější a co k němu muže motivuje? 2. Jaký postoj zaujímají muži k estetické chirurgii obecně? 3. Může estetický zákrok zkvalitnit život člověka, v čem a do jaké míry? Obecně řečeno, práce vychází z dobrého nápadu, který by bylo lze zajímavě zpracovat metodami sociální antropologie. Jenže prvotní kladný dojem postupně vyprchává, čím déle čtenář práci čte: konkrétní provedení a naplnění tohoto původně zajímavého záměru je z řady hledisek nedostatečné.

První věc: název práce je daleko obecnější než to, co je jejím obsahem – titul slibuje výzkum vztahu mezi plastickou chirurgií a kvalitou života; leč samotný text pojednává skoro výlučně o úzké podmnožině plastické chirurgie, totiž o chirurgii estetické, a navíc se výslovně specializuje na jeden gender: tohle přece mohlo být patrné již z názvu práce, který mohl být určitější a ne tak zavádějící svou vágností. To je ovšem jen drobnost, která se někdy stává i zkušenějším autorům a nad níž by na bakalářské úrovni bylo možné přimhouřit oko.

Druhý nedostatek je již zásadnější: nelze nic namítat proti tomu, že teoretické pasáže práce jsou vesměs kompilační – to by bylo na této úrovni studia v pořádku a od bakaláře se nemusí v tomto směru očekávat o mnoho víc. Ale kompilace znamená schopnost vlastními slovy parafrázovat nastudovanou literaturu za použití příslušných odkazů; to, co na některých místech předvádí autorka, je však spíš koláž různých doslovných citací, které někdy nejsou ani na několika stranách za sebou přerušeny autorčiným vlastním slovem nebo jen několika málo slovy. Kompilace je v pořádku; citátová koláž ovšem nikoli. Tím spíš, že tato koláž na řadě míst postrádá logickou koherenci, takže čtenář nechápe, jaká je souvislost určitého citovaného projevu s citací předchozí a proč je na dané místo ten projev zařazen; a předně: co jím chce autorka vlastně sdělit.

To úzce souvisí s nedostatkem dalším, jímž je inkohorence oborová: autorka volně za sebe a vedle sebe řadí literární citace a útržky tu z adlerovské psychologie, tu ze sociální antropologie, tu z estetické chirurgie, náhle zas něco z mediálních studií a vše občas promíchá několika výroky svých informátorů, které – navzdory tomu, že neprovádí kvantitativní výzkum – opakovaně nazývá „respondenty“. Výsledný dojem je, že netušíme, v kterém teoretickém paradigmatu je práce ukotvena, byť se občas odvolává na různé autority typu Bourdieuho. Ale není to spíš Adler? Anebo na některých místech, kde hovoří o biomoci a medikalizaci, zase Foucault? Jsem poslední, komu vadí synkreze různých myšlenkových proudů: ale aby měla smysl, musí tvořit konzistentní celek a nikoli pall mall vršení všeho možného, co se zrovna autorce dostane pod ruku a co – aspoň v rovině klíčových slov – se zdá pojednávat o daném tématu, ačkoli skutečné intence daných textů jsou si na hony vzdálené. Sečteno podtrženo: teoretická komponenta práce je neohrabanou, inkohorentní všehochutí, z níž čtenář není zrovna moudrý. Teorie nerovná se sesypat citáty, jejichž vnitřní souvislost se mnohdy omezuje jen na to, že obsahují stejné klíčové slovo.

Za nejzávažnější nedostatek považuji to, jak se tento přístup projevuje v kompozici textu na úrovni vět, odstavců a vztahů mezi nimi: i v samotném Závěru, kde autorka chce shrnout odpovědi na své výzkumné otázky, nehovoří jasně a čtenář nechápe myšlenkové veletoce a nelogičnosti obsažené skoro v každém odstavci. Kupříkladu kategorie kvality života je tak znejasněna, relativizována a rozmlžena, že vposledku kloudně nevím, co tím má autorka na mysli a jak se takhle rozbředlý termín vztahuje k tomu, co chce říci. Autorka lovila mnoho zajíců najednou a výsledný dojem je, že pořádně nechytla ani jednoho. Závěry jsou nejasné, plné logických nejasností a působí jako celý text především dojmem zmatku, v němž vyvrcholila autorčina snaha se intelektuálně rozeběhnout do mnoha stran. Méně by zde bylo více.

Z formálně jazykového hlediska je přitom práce místy docela pěkná a vzhledem k tomu, že vzdor všem uvedeným výtkám rozhodně nepatří k tomu nejhoršímu, s čím se setkáváme u absolventů našeho bakalářského cyklu, nezbyvá mi než **doporučit ji k obhajobě s tím, že pro ni navrhuji známku velmi dobře minus.**

V Praze 11. 8. 2015

Tomáš Samek

